

COLLECT

— ARTS ANTIQUES AUCTIONS —

Maandblad verschijnt niet in januari, juli en augustus - € 6,95 - P608061
NR. 524 / APRIL 2023

75 jaar Cobra
Hulde aan de laatste avant-garde

Art Brussels
Diversiteit als regel

Hugo van der Goes
Gentse meester geëerd in Berlijn

Eeuwenoude tapijten

Een schaars goed

Kelim Senneh, Koerdistan, Iran, ca. 1900, zijde en zilverdraad, 57 x 80 cm. © Vrouyr.

Met hun geraffineerde patronen en prachtige kleuren geven tapijten interieurs al eeuwenlang extra cachet. Tegenwoordig gaan de oudste en zeldzaamste tapijten op veilingen van de hand voor recordbedragen. Minder oude exemplaren gaan echter veel moeilijker de deur uit. Je hebt duizend-en-een-nacht nodig om alles verteld te krijgen over de diversiteit van antieke tapijten.

TEKST: GILLES BECHET

De eerste Perzische tapijten dateren naar verluidt uit de tijd van de Safawieden, de dynastie die over Perzië regeerde van 1501 tot 1722. Ze werden vervaardigd door vaklui in de koninklijke ateliers. Het was de eerste bloeitijd van de Perzische tapijtkunst. Tegenwoordig zijn zulke tapijten uiterst zeldzaam. In die dagen werden Perzische tapijten geëxporteerd naar Europa, waar ze de interieurs van de hoge adel opluisterden. Omdat ze werden beschouwd als luxeproducten kostten ze dan ook handenvol geld. In juni 2013 werd een 17e-eeuws tapijt uit Kerman bij Sotheby's verkocht voor \$ 33,8 miljoen. Het ging vanzelfsprekend om een exemplaar dat in uitzonderlijk goede staat verkeerde. Ouderdom alléén volstaat niet.

‘Wie een oud tapijt wil kopen, moet flexibel zijn. Je vindt niet altijd wat je in gedachten hebt als het gaat om het patroon of de afmetingen’

NAÏRY VROUYR

Gedurende een groot deel van de 18e eeuw kwam het tot een tweede bloeitijd, met tapijten geweven in de stamgebieden in Perzië en de Kaukasus, waar niet minder dan 85 subcategorieën te vinden zijn. Van elke categorie kan men zeer precies de oorsprong en locatie nagaan. Tapijten uit de 19e eeuw kosten vaak aanzienlijk minder, omdat er nog meer van in omloop zijn. Hun waarde hangt evenwel af van diverse factoren, zoals de zeldzaamheid, de weefkwaliteit en de staat. Sommige tapijten werden in verschillende rondes geweven, in de loop van twee of drie jaar tijd. De wevers moesten vaak wachten tot het volgende jaar, tot dezelfde kleurstof of wol van dezelfde kwaliteit beschikbaar was. De oudste tapijten zijn vaak de meest fragiele. Verzamelaars die zo'n exemplaar hebben gekocht, zullen dit niet vaak uitrollen op de vloer. Ze hangen het liever aan de muur of bewaren het op een veilige plek. Zijn oude tapijten nu kunstobjecten of sierobjecten? Met die vraag worstelen veel liefhebbers nog altijd.

Keuls stadstapijt, Iran, Tabriz, Petag, ca. 1937-1942, wol, plantaardige verfstof, bloemenmedaillons op baksteenrode ondergrond, 1040 x 440 cm. Lempertz, Keulen, 17 & 18-11-2022. © Lempertz. € 50.400.

RECORDBEDRAGEN

“Toen het bij interieurontwerpers een trend werd om geen tapijten meer te gebruiken maar te opteren voor een minimale en uitgepuurde decoratie, had dat een sterke impact op de verkoop van oude tapijten”, vertelt Naïry Vrouyr, die een sinds 1920 in Antwerpen gevestigde speciaalzaak runt. Tegenwoordig zie je net de omgekeerde

trend, met bovendien een hang naar eclecticisme, waarbij oud en nieuw vrijelijk met elkaar worden gecombineerd.

“Nu de coronapandemie voorbij is, stellen we vast dat verzamelaars weer kleur en warmte in huis willen halen”, zegt Louise Broadhurst, hoofd van de afdeling Rugs & Carpets bij Christie's in Londen. Al zo'n vijf tot zes jaar profileert het Londense

Bidjar-tapijt, Koerdistan, Iran, ca. 1880, 575 x 348 cm. Christie's, Londen, 27-04-2023. Christie's Images Ltd. Richtprijs: € 40.000-50.000.

veilinghuis zich als marktleider wat betreft oude tapijten van museumkwaliteit. Elk jaar organiseert het twee veilingen, met tapijten daterend van de 15e tot het begin van de 19e eeuw. Broadhurst vertelt dat in dit marktsegment recordbedragen worden geboden. Zo werd in mei 2019 nog £ 3.895.000 geboden voor een uit het eerste kwart van de 17e eeuw daterend Safawieden-tapijt van zijde en zilverdraad, afkomstig uit Isfahan: "De kopers zijn

Zakatala-tapijt, Azerbeidzjan, midden 19e eeuw, wol, 300 x 175 cm (ongewoon groot formaat). © Vrouyr.

ofwel musea, ofwel particulieren, verzamelaars van tapijten of generalisten", zegt Broadhurst. "Z'n negentig procent van de verkochte tapijten gaat naar Azië, het Midden-Oosten en Europa." Goedkopere tapijten zie je af en toe in de catalogi van andere veilinghuizen, wanneer een collectie of een uitgelezen ensemble onder de hamer gaat.

VERRASSENDE ONTDEKKINGEN

In november 2022 kon men bij Lempertz, in Keulen, bieden op een lot van vijf tapijten met een allesbehalve banale geschiedenis. In 1932 hadden nazikopstukken tapijten van zeer groot formaat besteld om de overheidsgebouwen in Berlijn mee te versieren. De order kwam binnen bij een weverij gesticht door een Duitse industrieel in Tabriz, de voormalige hoofdstad van het Safawiedenrijk, in het noordwesten van het huidige Iran. Toen het langdurige weefwerk voltooid was, brak de oorlog uit in Europa, waardoor het onmogelijk werd de tapijten in veilige omstandigheden te

vervoeren. Uiteindelijk werden ze nooit geleverd. Ze veranderden verschillende keren van eigenaar, tot een Zwitserse handelaar er uiteindelijk vier van verkocht aan de stad Keulen. Bij een ingrijpende herinrichting besliste de stad een tapijt te verkopen waar ooit nog beroemdheden als Elizabeth II en John Fitzgerald Kennedy op hadden gelopen. Het grootste tapijt (14 x 6,25 meter), met een richtprijs van € 30.000-40.000, werd op een onlineveiling voor meer dan het dubbele gekocht door een instelling uit de Golfregio. Door een onverwachte ontdekking komt er soms een stuk op de markt waarvan men niet eens het bestaan kende. Zo ontdekte een tapijthandelaar uit Zürich eind jaren negentig toevallig een reeks tapijten met een abstract en minimalistisch patroon in Mazandaran, een bergachtige regio in Iran, aan de rand van de Kaspische Zee. Tot dan toe was de regio niet echt bekend om haar textielproductie. De bewuste tapijten daterden van het einde van de 19e of begin van de 20e eeuw, geruime tijd vóór Rothko en Newman dus, al zou je zweren dat de patronen op hun oeuvre zijn geïnspireerd. Ze werden in kisten en kasten bewaard door de dorpingen, die al lang niet meer wisten wat ze betekenden, wat hun functie was, hoe ze werden geweven en hoe de wol werd geverfd. Het waren zeer fijn geweven tapijten van klein formaat, uitermate

geschikt voor aan de muur. Hoewel er van die unieke tapijten slechts zo'n honderd bestaan, zijn ze nog relatief betaalbaar.

OMKEERBARE RESTAURATIE

Jammer genoeg voor de handelaars in oude tapijten vind je tegenwoordig steeds minder generalisten onder het koperspubliek. Vrouyr: "In België heb je weinig tapijtverzamelaars. Zij die een tapijt willen kopen om er hun interieur mee te versieren, zullen niet snel een oud tapijt kiezen, omdat het duurder en fragieler is en ook minder fris oogt. Bij de prijs houden ze echter geen rekening met de zeldzaamheid en het vele werk dat eraan te pas kwam." Blijven nog over: de verzamelaars die zich toespitsen op een bijzonder type van tapijt, en natuurlijk de echte liefhebbers, vaak uit het Midden-Oosten, met name Iran. Veel stukken keren uiteindelijk terug naar dit land, waar de uitvoer van dergelijke tapijten bijzonder moeilijk is, gezien de verschillende handelsembargo's die nog steeds van kracht zijn. Oude tapijten kosten in Iran vaak zelfs meer dan in Europa. Alain Poncelet, een antiquair uit Namen, ziet al jaren hoe de verkoop van oude tapijten afkalt. Die trend zien ze ook bij veilinghuis Rops, waar hij werkt als expert: "Per jaar hebben we hier maar één of twee topstukken, die dan bijna altijd naar het buitenland gaan, ofwel naar Iran,

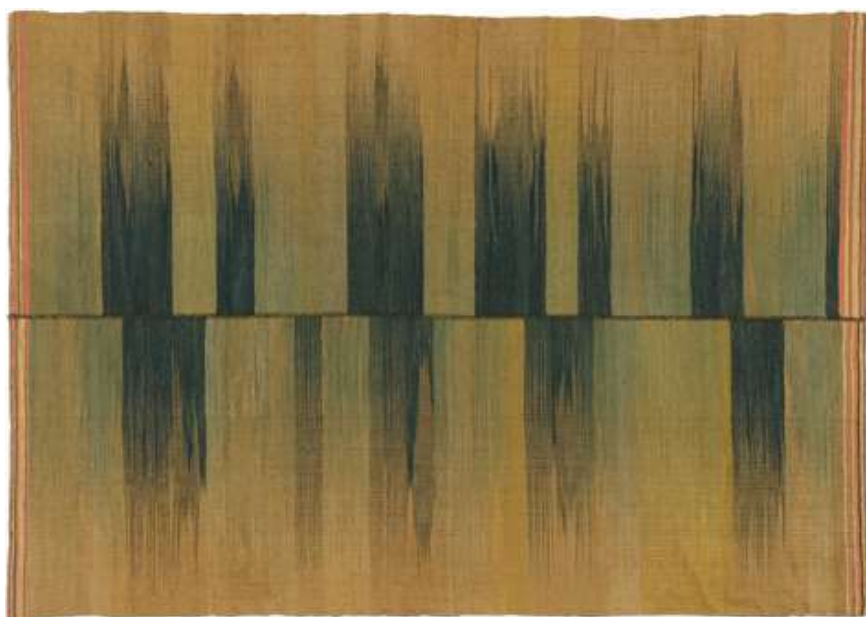

'Als je weet hoe je er zorg moet voor dragen, dan zullen tapijten ons overleven'

LOUISE BROADHURST

ofwel naar Groot-Brittannië of Italië, waar er nog altijd veel vraag naar is." "Wie een oud tapijt wil kopen, moet flexibel zijn", weet Vrouyr. "Je zal niet altijd vinden wat je in gedachten hebt als het gaat om het patroon of de afmetingen."

En dan is er nog de kwestie van de restauratie. Voor de oudste stukken is dat een gordiaanse knoop: bewaren of restaureren? Het is lastig kiezen, omdat een restauratie het tapijt niet noodzakelijkerwijs deugd zal doen. Vandaar dat echte verzamelaars het tapijt liever laten zoals het is. Komt het toch tot een restauratie, dan zorgt men er in de mate van het mogelijke voor dat die later ongedaan kan worden gemaakt, of men doet in ieder geval het minimum om te zorgen dat het tapijt intact blijft. Broadhurst: "Tapijten uit de 18e eeuw of het begin van de 19e eeuw zijn vaak beter geweven, met stevigere vezels en duurzamere kleuren, dan de tapijten die vijftig of honderd jaar later werden gemaakt. Als je weet hoe je er zorg moet voor dragen, dan zullen ze ons overleven." En Vrouyr besluit: "Het is een kwestie van gezond verstand. Gaat het om een waardevol tapijt, dan zou ik dat leggen in een vertrek waar minder mensen komen."

Mazandaran-kelim, Iraanse Kaukasus, begin 20e eeuw, wol, 202 x 142 cm. © Vrouyr.